

Kas naujo darbo biržoje?

Šių metų sausio 1 d. nedarbo lygis Kupiškio rajone buvo 3,6 proc. (šalyje - 5,3 proc.). Pasak Kupiškio darbo biržos direktorės Genutės Zulonienės, koks bebūtų tas nedarbas - jis tiek žmogui, tiek valstybei - neigiamas socialinis reiškinys. Užimtumo politikos uždavinys - sukurti kuo lankstesnę ir efektyvesnę sistemą, leidžiančią žmogui susirasti darbą.

Mūsų rajone gyvena apie 13 tūkst. 300 darbingo amžiaus žmonių. Pastebėta, kad mažėja socialiniu draudimu apdraustų asmenų. Šių metų pradžioje jų buvo 7 tūkst. 55, o pernai liepos mėnesį - beveik 8 tūkst. Daugiau kaip 2 tūkst. darbingų asmenų Kupiškio rajone priklauso neoficialiai darbo rinkai.

Pasak G. Zulonienės, apskritai ekonominė padėtis rajone yra stabilu, nors ir esama įmonių dirbančių nepilną darbo savaitę, finansiškai logiai besiverčiančių. Situacija žemės ūkyje - sunkiai prognozuojama ir labai priklauso nuo Vyriausybės politikos. Rajono visose bendrovėse oficialiais duomenimis dirba 1,5 tūkst. žmonių. Iš tikrųjų šis skaičius yra mažesnis, nes kai kurios bendrovės nebevykdo jokios veiklos.

Rajone yra 456 įmonės. 336 - smulkios, turinčios iki 10 darbininkų. 75-iose dirba nuo 10 iki 50 žmonių, 23-ose - nuo 50 iki 100 darbininkų ir tik 22 - stambesnės įmonės, kuriose dirba nuo 100 iki 500 žmonių.

Per pastaruosius penkerius metus Kupiškio darbo birža pastebi, kad vis daugiau bedarbiais užregistruojama asmenų, kurie yra nepasirengę darbo rinkai. Jie arba neturi profesijos ir darbo stažo, arba jų specialybė dabar yra nepaklausė. Kita pastarųjų metų tendencija - mažėja moterų, registruotų darbo biržoje. Šalyje jų nedarbo lygis yra 54 proc., o Kupiškioje - 47-48 proc. Taip pat jau keleri metai stebiami teritoriniai nedarbo skirtumai. Didžiausias nedarbas registruojamas Noriūnuose, buvusioje melioratorių gyvenvietėje (5,4 proc.), Kupiškio mieste (4,9 proc.) ir Subačiaus seniūnijoje (3,8 proc.). Šiose vietovėse susitelkę daugiausia rajono gyventojų, todėl ir nedarbas ryškiai pastebimas.

Išskirtiniu pastarųjų metų darbo rinkos bruožu G. Zulonienė laiko išaugusį aukštos kvalifikacijos darbuotojų poreikį.

Pagal naująjį bedarbių rėmimo įstatymą, norintys gauti bedarbio pašalpą turi turėti 24 mėn. darbo stažą arba turi atidirbti 180 dienų viešuosius, remiamus darbus arba darbo biržos siuntimu mokytis. Taigi vis daugiau bedarbių dalyvauja įvairiose darbo rinkos programose, nes nuo to priklauso ne tik bedarbio, bet ir socialinės pašalpos, kompensacijos už šildymą paskyrimas.

Pernai į Kupiškio darbo biržą kreipėsi 1591 žmogus. 412 žmonių paskirta ir mokėta bedarbio pašalpa. Rajono darbdaviai buvo įregistravę 908 laisvas darbo vietas. Pastoviam

darbui darbo birža įdarbino 676 žmones. 278 - dirbo viešuosius, 127 - laikinuosius darbus, 274 lankė darbo paieškos klubo užsiėmimus, 33 buvo įdarbinti remiamuose darbuose. Devyni kupiškėnai gavo pašalpas pradėti savo verslui. Iš jų vienas augino kviečius, vienas verčia si bitininkyste, vienas augina kiaušes ir galvijus, 2 augino ankstyvasias bulves, du prekiauja turguje, vienas užsiima siuvimu ir vienas - elektromontažo darbais. Taigi įvairiose įdarbinimo programose dalyvavo 94,3 proc. bedarbių. Praktiškai buvo padėta vos ne kiekvienam besikreipusiam. Anot G. Zulonienės, žmonės jau pradėjo suvokti, kad patys turi sau padėti.

Kupiškio rajone dabar nesunkiai darba rastų turintys aukštąjį buhalterinį išsilavinimą, anglų arba vokiečių kalbos mokytojai, energetikai, informatikai, psichologai. Taip pat reikalingi aukštos kvalifikacijos staliai, E kategorijos vairuotojai, siuvėjos motoristės, dažytojai ir elektrikai.

Neturi paklausos visi žemės ūkio specialistai, prekių žinovai, ekonomistai (su spec. viduriniu išsilavinimu), technikai - mechanikai, B, C kategorijų vairuotojai, traktorininkai, šaltkalviai, pardavėjos, dirbusios valstybinėje prekyboje (nors darbdaviai laukia jaunų pardavėjų).

Beveik pusę (49,5 proc.) bedarbių Kupiškioje sudaro ne kvalifikuoti darbininkai. Darbo birža, atsižvelgdama į darbo pasiūlą ir paklausą, siūnčia žmones mokytis reikalingų specialybių.

Kupiškio rajone labiausiai pažangios autotransporto paslaugų, medžio apdirbimo ir siuvimo įmonės.

Socialinę įtampą mažina ir viešieji darbai, kuriuos remia ir rajono savivaldybė, šiemet jiems paskyrusi 121 tūkst. Lt iš rajono biudžeto. Darbo birža savo ruožtu šiemet darbams skirs 198 tūkst. Lt. Viešieji darbai duoda šansą užsidirbti kaimo bedarbiams. Jie tvarko aplinką, ruošia malkas, atlieka smulkų remontą. Bedarbių sąrašai yra sudaryti pagal seniūnijas. Darbo biržos specialistai palaiko glaudžius ryšius su seniūnais, lankosi seniūnijose ir visada pasirengę padėti konkrečiam žmogui ir jo šeimai ekstremaliu atveju, kai verkiama reikia pragyvenimo šaltinio. Tikslas - neleisti didėti socialinei įtampai. Čia gelbsti ir remiami darbai (iki 6 mėn.), kai ne darbdavys, o darbo birža įdarbinamam bedarbiui moka minimalų atlyginimą ir mokesčius Sodrai. Pasak G. Zulonienės, darbo birža gali taikyti darbdaviams baudas už laisvų darbo vietų slėpimą. Kol kas šių sankcijų neprireikė. Pirmiausia stengiamasi susitarti, kad būtų įdarbinti neturintys darbo ir siaurėtų "juodosios" darbo rinkos ratas.

Skatinti gyventojų užimtumą turėtų ir rajono tarybos numatytos lengvatos bedarbiams, norintiems imtis savo verslo.

Judita GIEDRYTĖ

Miško pardavimo besikuriantiems ūkininkams tvarka

Lietuvos Respublikos žemės ir miškų ministro 1997 m. sausio 28 d. įsakymu Nr. 33 "Dėl nenukirsto (stačiojo) miško pardavimo 1997 metais lengvatinėmis sąlygomis besikuriantiems ūkininkams" nustatyta, kad Kupiškio miškų urėdija minėtiems kaimo žmonėms šiemet

KONSULTACIJA

galės parduoti 300 kub. tokiu miško medienos pagal šią tvarką:

1. Rajono ūkininkai prašymus (raštu) miškui pirkti pateikia rajono savivaldybei (ekonomikos ir komunalinio ūkio skyrius, 13 kab., Vytauto 2) iki š. m. kovo 1 d. Prie prašymo pridedama: rajono savivaldybės urbanistikos ir ekologijos skyriaus vedėjo V. Buzo suderintas statybos ar kapitalinio remonto projektas ir leidimas statyti ar kapitališkai remontuoti pastatą.

2. Rajono savivaldybė iki š. m. kovo 4 d. pateikia Kupiškio miškų urėdijai ūkininkų sąrašą (suderintą su Ūkininkų sąjungos atstovu), kuriems rekomenduojama parduoti

nenukirstą mišką lengvatinėmis sąlygomis.

3. Į sąrašus įtraukti ūkininkai dėl nenukirsto miško pirkimo kreipiasi į Kupiškio miškų urėdiją, kartu pateikdami ir statybai ar kapitaliniam remontui turimus projektus ir leidimus.

4. Nenukirstas miškas lengvatinėmis kaimo ūkininkams, turintiems ne mažiau kaip 8 ha žemės.

5. Nenukirsto miško iš tarpinių kirtimų kiekvienam ūkininkui parduodama ne daugiau kaip 50 kub. m, o padarinė mediena iš šio kiekio turi sudaryti ne mažiau kaip 60 proc. Nenukirsto miško kaina mažinama 50 proc.

6. Miškas lengvatinėmis kainomis neparduodamas ūkininkams, turintiems daugiau kaip 1 ha nuosavo miško (išskyrus jaunuolynus).

Marijona PEČKUVIENĖ

Rajono savivaldybės ekonomikos ir komunalinio ūkio skyriaus vedėja

Trumpai drūtai

Kilnios iniciatyvos ėmėsi "Panevėžio cukrus" akcinė bendrovė, visoje Panevėžio apskrityje pasiryžusi įgyvendinti paramos neįgaliesiems žmonėms programą "Cukrus be antkainio". Tuo tikslu šio kolektyvo atstovai lankėsi ir mūsų rajone. Jie su 25 antros ir trečios grupės invalidais sudarė terminuotą sutartį savo bendrovės produkcijai parduoti ir įsipareigojo už šį darbą (jo koordinatoriui išrinktas Petras Olišauskas) mokėti ne mažiau kaip po 300 Lt atlyginimo.

Panevėžiečiai taip pat žada pirmos grupės invalidams per mėnesį skirti po kilogramą cukraus nemokamai, o antros ir trečios grupės invalidams jį parduoti savikaina.

Už sausio mėnesį "Atgaivoje" išspausdintus rašinius laikraščio redakcinė kolegija pinigines premijas paskyrė Alei Markevičiūtei, Algirdui Gasiūnui, Aušrai Jonušytei, Audronei Ivanovai, Alminai Kisielienei bei kitiems visuomeniniams korespondentams.

Tokiomis pat premijomis pasiskatinti ir rajono laiškininkai Birutė Miliškevičienė (Kupiškio paštas), Steponas Petrusis (Palėvenė), Danutė Daugėlienė (Kupiškis), Irena Černiauskienė (Juodpėnai) bei Birutė Arbūzienė (Skapiškis), kurie daugiausia mūsų laikraščio egzempliorių užsakė pirmajam šių metų ketvirčiui.

Tikimės tolesnio vaisingo bendradarbiavimo.

Senelių globos namai Subačiaje.

Juozo KRAUJŪNO nuotr.

RENGINIAI

Gal pravers amerikiečių patirtis

Sausio 31 d. rajono savivaldybės administratorius V. Beinoris ir vyresnioji specialistė B. Aleknieienė lankėsi Vilniuje, Lietuvos savivaldybių asociacijoje, kur dalyvavo pokalbyje su JAV Baltijos fondo prezidentu Linu Kojeliu apie visuomenės informavimo priemonių vaidmenį, stiprinant savivaldą ir rengiantis valdymo reformai. Čia buvo susirinkę ir kitų šalies savivaldybių atstovai spaudai bei suinteresuoti asmenys.

L. Kojelis supažindino su JAV Baltijos rūmų organizacine schema, plačiau papasakojo apie asistentų ryšiams su visuomene darbą. Šio skyriaus paskirtis - išgirsti visuomenės ir jos lyderių nuomonę, daryti įtaką visuomenei ir jos lyderiams, mobilizuoti rėmėjus. Baltuosiuose rūmuose ryšiams su visuomene įkurti keli skyriai. Visuomeninių reikalų skyriuje dirbantys 5-6 žmonės surašo argumentuotą prezidento nuomonę ir samprotavimus įvairiais klausimais. Šie raštai derinami su visais Baltijos rūmų skyriais ir ministerijomis. Kitaip sakant, supažindinami visi valdininkai, kad jie, susitikdami su visuomene, galėtų remtis prezidento nuomone. Žmonės turi suprasti, ką nori įgyvendinti prezidentas, meras ar kitas aukšto rango valdininkas. Su spauda aktyviai bendradarbiauja spaudos skyrius. Pasak L. Kojelio, gerai, kad spauda palaiko sveiką įtampą, bet dažnai ir iškreipia pateiktas mintis bei argumentus. Todėl su spauda reikia nuolat bendradarbiauti, jei norima remti naujas iniciatyvas ir apie jas teisingai informuoti.

Ryšiams su nevyriausybinėmis organizacijomis palaikyti įkurtas atskiras skyrius. R. Reigano prezidentavimo laikais jame teko dirbti ir L. Kojeliui. Šio skyriaus darbuotojų svarbiausias uždavinys - išsiaiškinti, ką apie prezidento vykdomą politiką galvoja tos organizacijos, kokių perversmų tikisi, kaip reaguotų, pavyzdžiui, į numatomus pakitimus mokesčių politikoje ir kt.

Su miestais, apskritimis ir valstijomis ryšius palaiko tarpregioninių reikalų skyrius. Opozicinės partijos irgi nelieka be dėmesio. Jos yra nuolat informuojamos apie valdančiosios partijos vykdomą politiką, agituojamos ją remti. Tuo rūpinasi partijų skyrius.

Pasak L. Kojelio, amerikiečių politikų ryšiams su visuomene patirtis galėtų būti naudinga ir kolegoms iš Lietuvos, ypač dabar, kai rengiamasi valdymo reformai ir norima stiprinti savivaldą.

Asta DAUGIRDAITĖ

GRIPAS - JAU IR MŪSŲ RAJONE

Pirmadienį rajone paskelbta gripo epidemija. Pasak Panevėžio visuomenės sveikatos centro Kupiškio filialo vyr. gydytojo Rimgaudo Markelio, praėjusią savaitę rajone užregistruoti 164 susirgusieji gripu ir 143 - ūmiomis kvėpavimo takų ligomis. Gripo epidemija skelbiama, jeigu 10 tūkst. gyventojų tenka 100 susirgusiųjų. Mūsų rajone minėtam gyventojų skaičiui dabar jau tenka 117,2 sergantieji.

Apie gripo eiga bus nuolatos informuojama. Pagal rajone patvirtintą gripo profilaktikos priemonių planą, gyventojams buvo ir yra rekomenduojama skiepytis nuo gripo, registruojami sergantys gripu ir kitomis ūmiomis kvėpavimo takų ligomis ir jiems garantuojama medicinos pagalba. Šiame plane kolektyvų vadovams rekomenduojama drausti turintiems ligos požymių asmenims dirbti vaikų kolektyvuose, medicinos įstaigose ir kt. darbovietėse. Jei serga daugiau kaip 50 proc. mokyklos arba darželio vaikų, nutraukti pamokas ir užsiėmimus. Gripo epidemijos metu organizuojamos papildomos greitosios medicinos pagalbos brigados išvykoms į namus, pasirūpinta, kad sergantys gripu nedarbingumo pažymas gautų namuose. Šios epidemijos metu uždraustas ligonių lankymas ligoninėse, jų planinė hospitalizacija ir planinės operacijos. Taip pat turi būti ribojami plataus masto kultūriniai ir visuomeniniai renginiai, kad išvengtume masinių žmonių susibūrimų, ir neleistume toliau plisti gripui bei kitoms ūmioms kvėpavimo takų ligoms.

Rima GUDONYTĖ

Žinių puokštė apie Kupiškį

Sulaukėm šiuolaikinio informacinio - reklaminio leidinio apie Kupiškį. Autorių kolektyvo (M. Narmontienės, E. Sokienės, M. Pečkuvienės, V. Vilimo, V. Beinorio, V. Buzo, L. Apšegos, K. Stančiko ir S. Šepečio) parengtoje 31 psl. knygutėje gausu spalvotų J. Kraujūno, V. Liumos, V. Beinorio ir V. Buzo nuotraukų. Pirmuosiuose jos puslapiuose pateikiami rajono savivaldybės, seniūnijų, svarbiausių įmonių, organizacijų telefonai, Lietuvos ir rajono žemėlapiai, geografiniai ir istoriniai duomenys. Randame glaustų žinių apie savitą kupiškėnų tarmę, jų tradicijas, papročius, rajono kultūros, švietimo, sveikatos ir socialinės apsaugos objektus, sportininkų laimėjimus, žemės ūkio, pramonės ir prekybos darbuotojų veiklą. Reklamuojama J. Liaudansko individualios įmonės "Astra", "Kupiškio pieno", "Simegos", "Durpletos" akcinių bendrovių produkcija, supažindinama su Lietuvos žemės ūkio banko Kupiškio skyriaus teikiama paslaugomis.

Aukštos poligrafinės kokybės spaudinys išleistas 6000 egz. tiražu. Į Kupiškio knygyną parduoti vietos gyventojams ir svečiams pristatyta 2300 egz. Vieną knygutę, įskaitant ir knygyno antkainį, galima įsigyti už 8,40 Lt. Tokį leidinį kupiškėnams tikrai pravartu turėti.

"ATGAIVOS" INF.

Jaunimo mintys

Visi turime draugų. Blogesnių, geresnių, daugiau ar mažiau, bet po vieną kitą vis vien susirandame. Žinoma, kiekvienas norim bičiuliu vadinti būtent tą, kuris geriausiai atitinka tam tikrą modelį, pamažu susiformavusį pasąmonėje. Visiems seniai aišku - idealių žmonių nebūna, bet pasitaiko sutikti tokių, kurie, mūsų požiūriu, bemaž neturi neigiamų charakterio bruožų. Tuo tarpu ydos priartina draugystės pabaigą, nes vienaip ar kitaip iš pradžių mes tiriamo žmogų, susipažįstam su juo, ir jei pirmiausia pastebim tik gerąsias puses, tai vėliau, deja, atsiskleidžia ir tos savybės, kurių nemėgstame ir kurios sukelia abejonių, ar verta bendrauti. Be to, ateina toks

laikas, kai mūsų požiūris į žmogų keičiasi, kitaip jį pradėdam vertinti. Ko reikalaujame iš savo draugų? Pirmiausia - pasitikėjimo ir tarpusavio supratimo. Ar galima absoliučiai pasikliauti menkai pažįstamu žmogum? Manau, kad ne. Šis atsargumo jausmas suteikia savotišką garantiją, kad bet kokioje situacijoje neliksi vienas, nes yra draugas, kuris bus šalia ir padės. Kaip sako lietuviškai - kas per daug, tas nesveika. Šis posakis labai tinka kalbant ir apie draugystę, nes daug draugų susipyksta, argumentuodami savo nepasitenkinimą tuo, kad vienaip ar kitaip nusivylė bičiuliu. Menkiausia abejonė nužudo draugystę ir paverčia kartais nekaltą asmenį nusidėjėliu, kuriam neįmanoma atleisti, nes buvo geriausias ir apvylė. Draugas tampa priešu. Jei taip, tai pabūkime egoistais, niekam neatsiverkim, viską spęskim vieni. Juk artimesnės sielos už savąją nerasi. Bet kažin ar bus šitaip geriau?

Net ir draugystę galima skirstyti į keletą kategorijų: tikrąją, iš išskaičiavimo ir pagaliau, kai bendraujama su grupe pažįstamų. Čia tenka

pabrėžti, kad draugas ir pažįstamas - tai ne vienas ir tas pats. Kad ir kaip būtų liūdna, bet neretai bičiuliuojamasi vien dėl to, jog jis ar ji yra turtingi. Tačiau draugystė iš išskaičiavimo iš karto pasmerkta, nes apie jokią sielų bendrumą net kalbos negali būti. Iš šalies pažvelgę, netikrus draugus visad galime atskirti: vienas per daug familiarus, o kitas stengiasi išlaikyti tam tikrą atstumą, nenori artimų ryšių, kad vėliau, pasiekus tikslą, būtų galima lengvai atsitraukti. Šiuo atveju vėl įskaudintas lieka tas, kuris pernelg pasitikėjo.

Būna taip, kad, rodos, turime daug draugų, tačiau vis jaučiamės vieniši. Vadinasi, esam apsupti tik pažįstamų, iš kurių nė vieno nežinome ketinimų ir nepagalvojame, ar visi jie mieli širdžiai, ar su visais randam bendrą kalbą, ar bent vienas iš jų atsigręžtų iš tikus nelaimėi.

Ilgai bendraujant su vienu žmogumi keičiasi mūsų mąstysena, elgesys: supanašėjame į savo draugus ir tai anaipol nesutvirtina draugystės. Kai tampame vienas kito veidrodžiais, kai pastebime dalelę savęs draugo elgsenoje - tai savaime stumia bičiulius į šalį vieną nuo kito. Dar, kaip tyčia, blogosios draugų savybės pirmiausia krinta į akis ir nesąmoningai imame mėgdžioti bičiulius. Draugystė blėsta, tik dėl ko nebūna aišku.

Abejonės lieka abejonėmis, bet be draugų iš tikro negalėtume gyventi. Nesakau, kad tai būtina kaip duona ir vanduo (juk būna ir atskyrėlių), tačiau artima siela niekam nepakenkia. Kam gi galų gale pasiguos, jei ne draugui? Gyventi pačiam su savimi - nepatartina, nes pasidalyta našta visada būna lengvesnė.

Vilma BIMBAITĖ

Kupiškio 1-osios vidurinės mokyklos moksleivė

Sportinių šokių kolektyvo "Pumpurėlis" (vadovė I. Bubnova) šokėjai - Olga Bubnova ir Tadas Baltušis.

Juozo KRAUJŪNO nuotr.

Rašo kiti laikraščiai

"LIETUVOS AIDAS" (1997 01 29 Nr. 19) spausdina straipsnį "Atsakomybės bus reikalaujama iš visų". Jame rašoma: "Seimo Biudžeto ir finansų komiteto posėdyje buvo svarstomas įstaigų, išlaidų iš valstybės ir savivaldybių biudžetų, skolų klausimas. Komitetas mėgino apytikriai apskaičiuoti, kiek susidarė skolų iki 1997 m. sausio 1 d. Paaiškėjo, kad savivaldybių biudžetų skolos viršija 300 mln. litų, o valstybės biudžeto skolos sudaro apie 100 mln. litų. Šie skaičiai atsirado ne iš karto, o didėjo nuo 1994 m. Didžiausios skolos buvo iki 1995 m. sausio 1 dienos: savivaldybių biudžetų - daugiau kaip 200 mln. Lt, valstybės biudžeto - 127 mln. Lt, prisidėjo ir pernykštės skolos.

Seimo Biudžeto ir finansų komiteto pirmininkė E. Kunevičienė LA sakė, kad 1996 m. skolą ūkiams subjektams, viršijančią 400 mln. litų, reikia pripažinti kaip valstybės skolą, "kitais atvejais ir savivaldybės negalės išsikaupti iš skolininkų kategorijos". Seimui bus siūloma priimti panašų įstatymą, koks buvo priimtas siekiant panaikinti skolas energetikos sistemai.

Įgyvendinant valstybės išdoto įstatymą, ūkio subjektai nebegalės biudžetinėms įstaigoms tiekti produkcijos, jei už ją nebus atsiskaityta.

POLITIKO ŽVILGSNIU

ATŽAGAREIVIŲ PALIKIMAS - LYG AKMUO PO KAKLU

Kai būsimieji tyrinėtojai nagrinės sovietinės santvarkos prigimtį, manau, pagrindiniu tos valdžios bruožu nurodys abejingumą, nerūpestingą darbą arba, liaudiškai šnekančiomis, "chaltūrą". Nuo pat sovietmečio pradžios visuose visuomenės sluoksniuose įsitvirtino melas, darbo imitacija. Madingu tapo posakis "einu chaltūrinti". Nebuvo nieko tikro: nei sąžiningo darbo, nei objektyvią tikrovę atspindinčios literatūrinės kūrybos, nei nuosirdaus vadovavimo. Net pačią marksizmo - leninizmo teoriją imta iškraipyti. Jau pirmojoje po išrinkimo Lietuvos prezidentu spaudos konferencijoje A. Brazauskas pareiškė, kad komunistų partijoje buvo tik 3 proc. atsidavusių narių. Vadinasi, pati ši partija irgi buvo tik formalai grupuotė.

Tuomet tikrai tobulai įvaldę padaižiavimo meną asmenys galėjo tikėtis tapti dideliais viršininkais, gauti nusipelnusio kultūros darbuotojo ar liaudies rašytojo vardą. Niekam nebuvo naudinga dorai dirbti. Protingesni Kremliaus vadovai matė (negalėjo nematyti), kad, toliau einant tokiu keliu, viskas bus pasmerkta žūčiai. Mokslas, pramonė, žemės ūkis Sovietijoje vis daugiau atsilikdavo nuo užsienio šalių. Literatūros ir meno, galima sakyti, visai nebeliko, nebent kai kurie kūrėjai perėjo į pogrindį. Pedagogika, sveikatos apsauga nusirito į gėdingai žemą lygį. Net gynybos sistema, nepaisant jai nuolat skiriamų milijonų lėšų, pasidarė visiškai neefektyvi.

Norint rasti išeitį iš susidariusios padėties ir buvo sugalvotos An-

K. Glaveckas siūlė valstybės skolą dengti išleidžiant ilgalaikius vertybinius popierius - obligacijas. V. Dudėnas išskėlė mintį, kad padengiant tokias skolas turi būti labai griežtai tikrinama, kaip jos susidaro. E. Kunevičienės teigimu, kitos išeities nemato nė vienas komiteto narys. Finansų ir biudžeto komitetas sieks, kad valstybės ir savivaldybių kontrolieriai patikrintų, kokiomis kainomis buvo padarytos išlaidos ir ar jos padarytos teisėtai. Komiteto pirmininkės įsitikinimu, savivaldybių kontrolieriai turi turėti duomenis apie miestų biudžetų skolas, nes "jie turėjo dirbti kasdien ir seniai apie tai informuoti".

Lėšos minimoms skoloms padengti, ko gero, bus Finansų ministerijos žinioje, tačiau jos nebus iš karto dalijamos. Kiekvieno miesto savivaldybė turės paaiškinti skolas atsiradimo priežastis. Iš pareigūnų bus griežtai pareikalauta atsakomybės ir kontrolės, ypač jei tos skolos buvo padarytos piktybiškai ir neteisėtai. "Atsakomybės bus reikalaujama iš visų, taip pat ir konservatorių, nes tai ne politinis, o valstybės klausimas" - sakė E. Kunevičienė. Ji pabrėžė: "Jokiu būdu negalima painioti valstybės skolų ir biudžeto deficito klausimų. 1997 m. biudžeto deficito dinti nenumatoma".

dropovo bei Gorbačiovo reformos. Bet netvarka jau buvo tiek įsigalėjusi, ekonomika sužlugdyta, kad tos pastangos nuėjo perniek. Ši pertvarka tik pagreitino Sovietų Sąjungos krachą.

Ryžtingų ir drąsių aštuntojo dešimtmečio pabaigos ir devintojo pradžios Lietuvos vadovų dėka mūsų šalis, pasinaudodama palankia susiklosčiusiomis aplinkybėmis, nusimetė okupacijos jungą, atgavo nepriklausomybę, susilaukė kitų pasaulio valstybių visuotinio pripažinimo. Tačiau tarsi akmuo pakaklėje sunkus sovietmečio palikimas, dažna aukščiausios Respublikos valdžios kaita iki šiol mums dar neleidžia kaip reikiant atsitiesti. Mes su pavydu žiūrim, kaip greit po karo iš griuvėsių prisikėlė Vakarų Europa. Antai nors iki 95 proc. Vakarų Vokietijos pastatų buvo visiškai sugriauta, daugelis darbingiausių vyrų negrįžo iš karo ar tapo invalidais ir pas save reikėjo priglauti milijonus pabėgėlių iš Rytų, ši valstybė labai greitai tartum legendinis paukštis feniksas pakilo iš griuvėsių ir pasiekė nuostabių laimėjimų. Tas pats pasakytina ir apie Japoniją, neturinčią turtingų gamtos išteklių. Į šią gretą dar galima rikiuoti ir pietryčių Azijos valstybes, vadinamas mažaisiais tigrais. Visose čia išvardytose šalyse sparčiai pažangą lėmė įtemptas ir kruopštus darbas, pasiaukojimas.

Bet ką ten Vokietija, Japonija, mažieji tigrai! Nedidukė Čėčenija sugebėjo įveikti didžiulę Rusiją

(Nukelta | 3 psl.)

Atžagareivių palikimas - lyg akmuo po kaklu

(Atkelta iš 2 psl.)

vien todėl, kad narsūs šios šalies žmonės kovojo vieningai ir pasi-aukojančiai. Ir mums, lietuviams, pavyko sulaužyti grėsmingos blo-gio imperijos stuburą tik dėl to, kad nepriklausomybės siekėm iš-vien, nuosirdžiai, nuosekliai, pasi-ryžę viskam aukotis, misti duona ir vandeniui, kad tik laisvę atgau-tume.

Bet kodėl dabar esam tokie pa-simetę, nusivylę? Atsakymas vie-nas - neužteko ryžto iki galo įveikti sovietmečio ydoms, pristigo at-sakomybės ir atkaklumo, nebuvo pakankamos valdininkų kontrolės, kad sąžiningai visi vykdytų įstaty-mus, dirbtų ne sau, bet vardan tos Lietuvos. Čia pravartu prisiminti ru-sų patarlę: "Palik blogiui pirštą - neteksi rankos".

Šiandien situacija kiek kitokia. Profesoriaus V. Landsbergio vado-vaujamas naujas Seimas imasi ryžtingų priemonių šalyje tvarkai įvesti. Priimti labai geri įstatymai, padėsiantys sudrausminti apsilėi-ėlius ir savanaudžius valdinin-kus, sutramdyti pilstuko ir narkoti-kų platintojus, paskelbta griežta kova mafijos atstovams. Betgi jei mes patys, eiliniai piliečiai, būsim abejingi, nepadėsime valdžiai šalin-ti blogio, bijau kad bus kaip teigia patarlė: "Norėjosi kuo geriau, o iš-ėjo kaip visad". Ypač turim būti ne-pakantūs nerūpestingam valdžios atstovų darbui, nes niekas kitas taip nedemoralizuoja visuomenės, kaip jų atmetinai atliekamos pa-reigos, netinkami poelgiai.

Siuo metu turim išsirinkę gana neblogą rajono valdžią. Aš pats gal ne su visais jos sprendimais sutinku, bet žinau, kad visa savi-valdybės komanda stengiasi dirbti atsakingai, visada bet kokį klau-simą galima geranoriškai aptarti, gauti dalykišką ir kvalifikuotą atsa-kymą. Rajono taryba rūpinasi pa-gal išgales padėti visiems žmo-nėms. Tuščiais pažadais rajono vadovai nesišvaisto. Žinau, jei me-ras ką pažada padaryti, tas ir įvyk-doma. Pavyzdžiui, jis davė žodį pastatyti tiltelį per Kupą ties poli-klinika, ir esu tikras, jog vasarą juo, jei po artėjančių savivaldybės rin-kimų liks dabartinė valdžia, jau ga-lėsime drožti, sutrumpinti kelią į mi-nėtą gydymo įstaigą. O nuveiktuo-sius šiandieninių rajono vadovų ir savivaldybės specialistų gerus darbus dabar ir suskaičiuoti būtų sunku! Darbe jie reiklūs, principin-gi, nesavanaudžiai, nemėgsta ap-sileidėlių. Dėl to pastarieji ir reiškia nepasitenkinimą, jaučiasi ne-jaukiai.

Neabejoju, kad artinantis rinki-mams ši valdžia atžagareivių vis intensyviau bus puolama. Bet, ma-nau, geros valios rajono žmonėms užteks išminties atsikirti pelus nuo grūdų, ko galbūt kartais pristigda-vo anksčiau, ir į savivaldybę vėl iš-rinksim rūpestingus, sąžiningus, mūsų pasitikėjimą pateisinusius atstovus.

Rimantas KATKEVIČIUS
Kupiškis

Lietuvių liaudies šokį "Sukčius" šoka Kupiškio kultūros namų cho-reografinės studijos, kuriai vadovauja S. Šimavičienė, šokėjos.
Juozo KRAUJŪNO nuotr.

PRIE DOROS ŠALTINIO

KADA ŽMOGUI GERA ?

Žmogus savo kasdienybėje sukasi kartu su laikrodžio rodykle. Ryto ruo-ša, darbas, vakaras namuose. Sukasi kiekvienas savo ratu. Bet gyvenimas ne visiems vienodai padalija. Vieno piniginė stora, skrandis sočiai pri-kimštas delikatesų, kitam sunkiau. O kada žmogui gera?

Nors mokyklos dar nelankiau, bet prisimenu: buvo pavasaris. Mama, nulipusi nuo gryčios, dėjo obuolius į pintą lėkštę ir džiaugėsi, kiek jų dar spaliuose radusi. Sublizgėjo man akys ir šokau prie obuolių, tik mane pri-stabdė mamos žodžiai: "Ne, tau, vai-keli, šitie obuoliai - eisiu lankyti se-nuko Napalio, kuris gyvena anapus kaimo pamiškėje. Nebedaug jam li-ko gyventi. Anądien kai nuėjau, ma-ne pamatęs apsidžiaugė: "Tu, Amiliut, tikrai tų rūgštuolių man atnešei. Taip nušveičia širdį, kai burnon įsidedu".

Ir į bažnyčią su mama eidavom. Kas pirmas išeina iš bažnyčios, atsi-stoja prieš duris ir laukia išeinančių pažįstamų. Susitikę apsikabina, pasi-bučiuoja ir eina kur nors į miestelį pa-sišnekučiuoti. Pasibėdavojusios, pasi-rodavojusios apsikabina, pasibučiuoja ir išsiskiria savais keliais.

Mūsų kaimo gale stovėjo desinci-ninko Petronio trobelė. Po vienu sto-gu - gryčia, tvartas, klojimas. Ji man, vaikui, buvo įdomi tuo, kad buvo pa-statyta L raidės forma ir iš tolo atro-

dė kaip kupeta. Tą kiemą aplankė ne-laimė - krito karvė. Sekmadienio va-karais pas mus susirinkdavo vyrai pa-sišnekučiuoti. Pašnekėję apie Petro-nio nelaimę, be jokių svarstymų, nu-tarė sudėti pinigų karvei nupirkti. Skaičiuodami po kiek rinkti, kaimy-nai buvo vieningos nuomonės: aišku, kad gera išėitų, žmogus taip sunkiai gyvena, negi kokią džiusną pirkim. Ir visi sukiošo rankas į užančius pini-ginių ieškoti. O man kilo klausimas: ar jie jau buvo apsitarę anksčiau, ar vienminčiai? Juk žinau, kad nebuvo mados nešiotis pinigine einant pas kožną kaimyną.

Einu iš darbo namo. Kaimynė iš kiemo su džiaugsmu šaukia: "Tavo dukrelė gerai išlaikė egzaminą! Links-ma parėjo namo!"

Vieniša aštuoniasdešimtmetė se-nutė, braukdama susijaudinimo aša-rą, sako: "Labai ačiū už daržoves, bet-gi tu žinai, kad aš tau niekada už vis-ką negalėsiu atsilyginti". Nežinau ko-dėl, bet gera abiem.

Einu gatve. Sustoja KAMAZ. Iš kabinos išlipusi ant laiptuko trypčio-ja senutė, neapsispręsdama kuo pir-miau - lazdele ar koja - siekti žemę. Priėjau, padėjau nulipti. "Iš kur to-čia gera, gal angelas tave man atsiun-tė. Pasimelsiu už tave". Ir abiems ge-
ra.

Karolina LUKŠIENĖ

Žodis gydo, žodis žeidžia

Aplink tiek daug pykčio, tiek daug perkreiptų veidų, bet, kaip sakoma, svarbu ne kiekis, o kokybė.

Pasirodo, pykčio irgi esama viso-kio. Jeigu dar nelabai sunervino ne-patenkintos pardavėjos bambėjimas, tai bėk į autobusų stotį, sėsk į pirmą pasitaikiusį autobusą, ir tavo nuotai-ka bus garantuotai sugadinta.

Tos "šauniosios" nuotaikos gadin-tojos - konduktorės. Retai būna taip (bet visgi pasitaiko!), kad bilietelį pa-duotų besišypsanti konduktorė. Daž-niausiai pamatai rūsčią fizionomiją ir "prieskonių" gauni velnių ir per-kūnų. Ir niekam nepasiskusi. Nieko

neįrodysi. O jeigu pasakysi kokį žodį prieš, tai bus pagrasinta, jog būsi iš-laipintas. Ir bijome. Tylime, kadangi kiekvienam norisi pasiekti kelionės tikslą. Bet susidūrus su tokia "malo-nia" konduktore, galvoje kirba min-tis - kaip greičiau išlipti iš autobuso.

Argi negalėtų būti kitaip? Supran-tama, galbūt tas konduktorės darbas iš tiesų nėra lengvas, gal kai kurių ke-leivių elgesys suerzina, tačiau neju-gi neįmanoma išspausti šypsenėlės, ir pagaliau negi sunku vietoj riksmų ir isterijos ištartį malonų, mandagų žodį "prašom".

Jolanta PAŽŪSYTĖ

TOKS GYVENIMAS

"MOTINOS MEILĖS IR MIRTIS NENUTILDO"

Neseniai lankiausi pas vieną ge-rai pažįstamą mokslo dienų draugą, gyvenantį Rokiškio rajone. Tuo me-tu ten irgi svečiavosi viešnia iš Uk-rainos Dniepropetrovsko srities. Kaip pati prisistatė, jos vardas Klav-dija Borisovna. Besišnekučiuojant susidarė įspūdis, kad tai didelės erudicijos ir šviesaus proto moteris. Ji sakė, kad daugelį metų išdirbusi traukinio palydove, gerai prisime-nanti Antrąjį pasaulinį karą, kuriame žuvo ir jos tėvas. Žodžiu, gyvenimo nelepinta moteris. Pokalbiui plėto-jantis, ji papasakojo vieną įdomią, tačiau šurpią gyvenimo istoriją. Tai vienos ukrainiečių šeimos tragedi-ja, kurios fabula paliko dar iki šiolėi neatsakytų ir neišaiškintų klausimų.

Štai tos istorijos santrauka. Tai įvyko nedideliame Dniepropetrov-sko srities kaimelyje, kuris buvo pri-gludęs prie dainomis ir legendomis apipintos Dniepro upės. Tame kai-melyje, kuklioje troboje, ukrainietiš-kai vadinamoje "chata", gyveno jau-na, mažai kuo iš savo kaimynų ir bendramžių išsiskirianti šeima. Jo-je augo dvi panašios viena į kitą, apskritaveidės, šviesiaplaukės, mė-lynakės kaip lino žiedas sesutės Olia ir Oksana. Olia buvo vieneriais me-tukais vyresnė ir jaiėjo ketvirti me-tai. Šeima gyveno gana neturtingai, tačiau švariai ir tvarkingai. Šeimos galva tėvas Vasilijus dirbo tuometinė-je žvejų artelėje šaltkalviu. Buvo didelis mėgėjas išgerti, todėl visi šei-mos rūpesčiai gulė ant jaunos šei-mininkės, kurios vardas buvo Alek-sandra, pečiū. Nors šeimoje buvo daug nepriteklių, bet mama tarsi paukštė apglėbusi savo sparnais dukreles rūpinosi, kad jos būtų so-čiai pavalgiosios, šiltai ir švariai ap- rengtos, kad netrūktų kitų šeimai būtiniausių dalykų. Mergaitės augo sveikos, žvalios ir linksmos. Jos bu-vo visa motinos paguoda, viltis ir nu-siramimasis.

Deja, kaip sakoma, bėdos me-džias nevaikšto, bet nelaukta atei-na pas žmones. Vieną dieną atsėli-no klastinga liga ir į Padnieprės kai-melį. Mergaičių mama Aleksandra iš pradžių ėmė negaluoti, skūstis skausmais krūtines srityje, o vėliau ir rimtai susirgo. Skubiai buvo išvež-ta į rajono, po to - į srities ligoninę. Čia, atlikus sudėtingus tyrimus, bu-vo diagnozuota, kad tai įsisenėjęs plaučių vėžys. Po mėnesio Aleksan-dra išrašė iš ligoninės ir visą palie-gusią parvežė atgal į namus. Jau buvo rudenio, kai jaunoji šeimini-kė atgulė į patalą, iš kurio daugiau nebeįėjo.

Kartą išsikankinusi ir išvargusi li-gonė pavakary keletą minučių už-snūdo. Staiga sapnuoja, kad su vi-sa šeima atsiradusi Dniepro paplū-dimyje. Visi susėdo į iš kažkur atsi-radusią valtėlę, tik Olia pareiškusi, kad paplaukioti nenorinti, o pagei-daujanti pažaišti su kaimyno vien-mete Tatjana paupyje. Tėvai nepri-

eštaravo.

Ir valtis palengva yrėsi į upės vi-durį. Dangus raudonas raudonas, tartum kruvinai nusidažęs. Bet kaž-kaip valtėlė tik pakrypo ir visi trys at-sidūrė lediniame vandenyje. Dar bandė šauktis pagalbos, tačiau kuo garsiau stengėsi šaukti, tuo labiau šauksmas virto tik tyliu lūpų krutini-mu. Pati motina, grimzdama į upės dugną, aiškiai matė, kaip kiti šeimos nariai taip pat leidžiasi gilyn ir stai-ga pabudo. Pasišaukusi vyrą ėmė pasakoti sapną, o šis tik ranką nu-mojęs ir pasakęs, kad sapnai lieka sapnais ir jais neverta tikėti.

Tačiau ligonė, turėdama dar svei-ką sąmonę, puikiai suprato, kad greit jai teks atsiveikinti su šiuo pa-sauliu. Ir beveik susitaikė su savo lemtimi. Tik viena mintis jai draskė širdį ir nedavė ramybės: koks bus jos mylimų dukrelių tolimesnis liki-mas? Kas joms paglostys galveles, paduos skanesnį kąsnelį, kas pa-myluos, kas paseks pasaką apie se-sytę Alionušką ir jos broliuką Ivanuš-ką? Ir verkė, ir rypavo ligonė, nega-lėdama nuvyti šalin baisių minčių.

Atėjusios aplankyti ir paguosti jos kaimynės pasakojo, kad nuo ašarų buvo permirkusi visa pagalvė.

Po poros dienų Aleksandra pa-sišaukė prie lovos savo vyrą Vasilijų, atsiveikino su juo ir Dievo maldą prašė prižiūrėti vaikučius, o jai mi-rus, kaip paskutinę relikviją įdėti į karštą dukrelių nuotraumą. Po to at-siveikino su savo mylimomis duk-relėmis, kaip jas gyva būdama va-dino mažiabūniais vardais Oksanočka ir Olečka. Išglamonėjusi, išbučia-vusi jas netrūkus tyliai kaip sudėgusi žvakė užgeso amžinai...

Giminės, kaimynai ir artimieji pa-lydėjo velionę į netoli esančias kai-mo kapinaites. Jų kalnelis buvo apaugęs kaštonais ir klevais, kurių la-pai krito, šalnų pakąsti, ant šviežiai supilto žemės kauburėlio, gulė ša-lia įbesto medinio kryžiaus.

Neilgai trukus po laidotuvių Va-silijus persivedė į namus naują šei-mininkę. Vaikams prisakė vadinti ją teta Maša. Ir iškart naujoji teta pasi-juto padėties karaliene. Nieko ne-laukdama, piktoji pamotė ėmė "auk-lėti" našlaites. Už menkiausias smulkmenas užduoda niuko į pa-šonę, kitą, žiūrėk, aptalžo purvina mazgote. Taip prasidėjo podukroms vargo ir skurdo dieneles. Ėmė pil-dytis velionės motinos nuogaštavi-mai. Naujoji šeiminkė nuo Olės ir Oksanos pradėjo slėpti net maistą. Palikusi vienas ir alkanas mergaitės, pati dažnai dingdavo, o namo par-sirasdavo gerokai įkaušusi. Štai ta-da mažosios dažniausiai pajusda-vo kietą pamotės ranką.

Ilgainiui našlaitės sulyso, sublo-go, jų drabužėliai tapo purvini, su-plyšę. Jos dažnai verkdavo, per mie-gus šaukdavo velionę mamytę. O

(Nukelta | 4 psl.)

Vasario 11 d., antradienį, Kupiškio kultūros namuose šaukiamas Lietuvos ūkininkų sąjungos Kupiškio rajono skyriaus ataskaitinis - rinkiminis SUSIRINKIMAS. Jame kviečiame gausiai dalyvauti ne tik šios sąjungos na-rius, bet ir žemės ūkį aptarnaujančių įmonių atstovus. Susirinkimo pradžia 10 val. LUS Kupiškio rajono skyriaus taryba

